

ชื่อโครงการ การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา
ชื่อผู้วิจัย ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล
ปีที่ทำแล้วเสร็จ 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา (2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 และเขต 2 โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ในขั้นการทดลองใช้เบื้องต้น จำนวน 38 คน และขั้นทดลองใช้จริง จำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดสนทนากลุ่ม เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา (2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา จำนวน 3 หน่วย และ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกล เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยจัดทำเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระร่วมสมัย และเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน โดยการเพิ่ม“สาระร่วมสมัย” ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะสาระร่วมสมัยเป็นเรื่องราวที่สามารถเรียนรู้ได้จากเหตุการณ์จริง เป็นเรื่องทันสมัยที่ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การเพิ่มสาระร่วมสมัยไม่ควรจัดเป็นสาระการเรียนรู้ใหม่ แต่ควรเพิ่มเติมโดยการบูรณาการไว้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือจัดไว้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับสาระร่วมสมัยที่ควรนำมาจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนนั้น การจัดสาระร่วมสมัยเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา ศตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน มีความเหมาะสม เพราะเป็นสาระร่วมสมัยที่มีความจำเป็น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และโลกในที่สุด ความต้องการในการอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการการอบรมโดยเฉพาะในส่วนของความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของสาระร่วมสมัยแต่ละเรื่อง และแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย โดยรูปแบบการอบรมนั้น ครูสังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมโดยใช้ระบบทางไกล ซึ่งประกอบด้วยสื่อประสม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ประมวลสาระ (ตำรา) และแนวการศึกษา (แบบฝึกปฏิบัติ) รวมทั้งสื่อเสริม คือ ให้การอบรมแบบเผชิญหน้า (2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้ และ (3) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา สูงกว่าการก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดฝึกอบรมทางไกล การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษา

Research Title: Development of a Distance Training Package for Social Studies Teachers on Organizing of Instruction for Contemporary Substance in the Social Studies Subject

Researcher: Professor Dr. Siriwan Sripahol

Year: 2014

Abstract

The purposes of this research were (1) to study opinions of social studies teachers concerning the needs for and appropriateness of contents of contemporary substance in the social studies subject; (2) to develop a distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject to meet the 80/80 efficiency criterion; and (3) to compare the pre-training and post-training learning achievements of trainees who used the distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject.

The research sample consisted of social studies teachers who were teaching in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area in schools under Bangkok Metropolis Secondary Education Service Area Offices 1 and 2, obtained by stratified random sampling. They were divided into two groups. The first group was the research sample to provide opinions concerning the needs for and appropriateness of contents of the contemporary substance. This group consisted of 20 social studies teachers who participated in the focus group discussion. The second group was the research sample for efficiency verification of the developed distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject. This group totaling 62 social studies teachers consisted of 38 teachers who participated in the try-out stage and 21 teachers who participated in the trial run stage of the efficiency verification.

The research instruments were (1) a plan for organizing focus group discussion on opinions concerning the needs for and appropriateness of contents of the contemporary substance; (2) a distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject; and (3) a learning achievement test in the form of multiple-choice objective test to assess knowledge and understanding of social studies teachers who were trained with the distance training package on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject. Research data were analyzed with the use of content analysis, E_1/E_2 efficiency index, and t-test.

Research findings showed that (1) regarding opinions concerning the needs for and appropriateness of contents of contemporary substance in the social studies subject, social studies teachers had understanding on the contemporary substance and had opinions that there were the needs for organizing of instruction on the substance which could be done by adding the contents on “contemporary issues” in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area because contemporary issues were issues that could be learned from actual and contemporary events that learners should learn in order to keep up with contemporary events and make use of them in their everyday living; the inclusion of contemporary substance should not be organized as a new learning substance, but should be integrated as a part of basic courses or be organized as a supplementary course in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; as for the contents of contemporary substance that should be offered for the students, the following contents should be included: family studies, women studies, the elderly studies, world citizen studies, multi-culture studies, peace studies, and ASEAN natural disaster studies; these contents were appropriate because they were relevant contemporary substances that enabled the students to obtain up-to-date information that could be applied in their lives as members of the family, community, society, country, and the world; as for the needs for receiving training on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject, it was found that the majority of social studies teachers needed training on each topic in the contents of contemporary substance and on how to organize instruction on contemporary substance; as for the training mode, they would like to receive training via the distance training system which was composed of the compiled texts, study guides, and supplementary media in the form of face-to-face tutorial sessions; (2) the developed three units of distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject met the pre-determined 80/80 efficiency criterion; and (3) the post-training learning achievement of trainees who used the distance training package for social studies teachers on organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject was significantly higher than their pre-training counterpart achievement at the .05 level.

Keywords: Distance training package, Organizing of instruction for contemporary substance in the social studies subject, Social studies teacher

คำนำ

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ก่อนนำไปใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ครูสังคมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ที่กรุณาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งในส่วนของ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา และในการทดลองการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นคุณประโยชน์ ทำให้ได้ชุดการฝึกอบรมทางไกลชุดนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพต่อไป

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ประกอบด้วยเอกสาร 3 เล่ม คือ รายงานการวิจัยเล่มหนึ่ง ส่วนอีก 2 เล่ม เป็นรายละเอียดของต้นแบบชิ้นงาน คือ เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ในส่วนของประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล จำนวน 3 หน่วย และแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล จำนวน 3 หน่วย

การวิจัย ครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน โครงการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปี 2556

ผู้วิจัย

มีนาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
กรอบกระบวนการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา	8
ครอบครัวศึกษา	10
สตรีศึกษา	13
ผู้สูงอายุศึกษา	15
พลโลกศึกษา	17
พหุวัฒนธรรมศึกษา	21
สันติศึกษา	28
ภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน	34
การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	63
ความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัย ในวิชาสังคมศึกษา	63
ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย ในวิชาสังคมศึกษา ตามเกณฑ์ 80/80	67
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและ หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย ในวิชาสังคมศึกษา ในชั้นทดลองใช้จริง	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	88
ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	89
ข. แบบสอบถามประกอบการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการและ ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา	91

หน้า

- ค. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกลเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ
ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล
เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา 98
- ง. ตารางประกอบการฝึกอบรมในส่วนของสื่อเสริม (สื่อปฏิสัมพันธ์)
การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา
เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา 119

สารบัญตาราง

	หน้า
<p>ตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนเฉลี่ยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่ 1 – 3 จากการทดสอบแบบเดี่ยว</p>	67
<p>ตารางที่ 4.2 แสดงคะแนนเฉลี่ยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่ 1 – 3 จากการทดสอบแบบกลุ่ม</p>	68
<p>ตารางที่ 4.3 แสดงคะแนนเฉลี่ยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่ 1 – 3 จากการทดสอบแบบสนาม</p>	69
<p>ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและ หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย ในวิชาสังคมศึกษา ชั้นทดลองใช้จริง</p>	73